

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ
«Ο Ρόλος των Φορέων Διαχείρισης και το Περιβαλλοντικό Έγκλημα»
11.11.2019

Το σεμινάριο ξεκίνησε με την παρουσίαση του έργου LIFE Natura Themis από την Πόπη Μπαξεβάνη και χαιρετισμό από τον Νίκο Πέτρου, Πρόεδρο της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης.

Πόπη Μπαξεβάνη – Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης: Ενημέρωση για το LIFE Natura Themis

Αντικείμενο του έργου **LIFE Natura Themis**:

- Καταγραφή και χαρτογράφηση της περιβαλλοντικής παραβατικότητας στην Κρήτη.
- Ενημέρωση και ενεργοποίηση των κοινωνικών εταίρων στην αποτελεσματικότερη εφαρμογή της Οδηγίας για την Περιβαλλοντική Ευθύνη (Οδηγία 2004/35/ΕΚ, Ελλάδα: ΠΔ 148/2009) για την αποκατάσταση ζημιών έναντι της βιοποικιλότητας.
- Ανάδειξη του θέματος της περιβαλλοντικής ευθύνης, της πρόληψης και μείωσης της περιβαλλοντικής αυθαιρεσίας, μέσω της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών και των εμπλεκόμενων κοινωνικών ομάδων.

Νίκος Πέτρου – Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης

Τη συγκεκριμένη περίοδο οι Φορείς Διαχείρισης βρίσκονται στο επίκεντρο. Γίνεται συζήτηση για αλλαγή του υπάρχοντος σχήματός τους.

Σήμερα θα γίνει σύνδεση των θεμάτων παραβατικότητας με το περιβαλλοντικό έγκλημα για τους Φορείς Διαχείρισης. Θα συζητηθούν τα προβλήματα έλλειψης βασικών αρμοδιοτήτων τα οποία είναι χρήσιμα και θα συμβάλλουν στη ζύμωση-συζήτηση.

Ερωτήσεις:

Ελένη Μακρυγιάννη- Φορέας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Δέλτα Έβρου και Σαμοθράκης (ΦΔΠΔΕΣ)

Τι είναι τα παρατηρητήρια; Ύπαρξη δύο παρατηρητηρίων σε Ηράκλειο και Χανιά. Τι θα συνεχιστεί μετά την λήξη του έργου;

Απαντήσεις:

Νίκος Πέτρου- Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης

Κάθε παρατηρητήριο διευθύνεται από ένα δικηγόρο, μέλος του οικείου δικηγορικού συλλόγου. Ο δικηγόρος αυτός εξουσιοδοτείται με άδεια που έχει εξασφαλίσει από την αρχή

προστασίας προσωπικών δεδομένων, για ερευνητικούς σκοπούς να συλλέγει στοιχεία από τις προανακριτικές αρχές και τις Εισαγγελίες και να αποδελτιώνει τη νομολογία των πρωτοβάθμιων και των δευτεροβάθμιων δικαστηρίων της Κρήτης. Η έρευνα έχει χαρακτήρα στατιστικό. Στόχος είναι να καταγράφονται τα ποσοστά της παραβατικότητας ανά περιφερειακή ενότητα, τα είδη των εγκλημάτων που διώκονται συχνότερα, καθώς και οι ποινές που επιβάλλονται.

Παράλληλα ο δικηγόρος του Παρατηρητηρίου καταγράφει την περιβαλλοντική νομοθεσία που διέπει τις προστατευόμενες περιοχές NATURA 2000 σε εθνικό (Νόμοι, ΥΑ κ.λπ.) και σε τοπικό επίπεδο (Αποφάσεις Περιφέρειας, Δήμων, Υπηρεσιών κ.λπ.). Κάθε τέσσερις μήνες παρακολουθεί την εξέλιξη των καταγεγραμμένων υποθέσεων και καταχωρεί τις νέες υποθέσεις περιβαλλοντικής υποβάθμισης με ιδιαίτερη προσοχή στην προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Η πρόβλεψη είναι η διατήρηση των 2 παρατηρητηρίων και μετά το πέρας του έργου. Μεταφορά της εφαρμογής LIFE Natura App για έξυπνα κινητά στο ΣΥΓΑΠΕΖ με την σκέψη να επεκταθεί ευρύτερα.

Πόπη Μπαξεβάνη-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης

Το μόνο πρόβλημα που υπάρχει με τα παρατηρητήρια είναι ότι έχουν προσωποποιημένη άδεια για έρευνα μέσα στο χρονικό όριο του LIFE Natura Themis. Δεν ξέρουμε αν θα συνεχιστεί η άδεια και μετά, αλλά οι Δικηγορικού Σύλλογοι θα συνεχίσουν να υποστηρίζουν το έργο.

Εισαγωγή στην πρώτη θεματική ενότητα

Ιόλη Χριστοπούλου- The Green Tank (Συντονίστρια)

Το σημερινό σεμινάριο θα εστιάσει στην αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού εγκλήματος σε προστατευόμενες περιοχές, δηλαδή στις περιοχές εκείνες που ως πολιτεία και κοινωνία έχουμε αναγνωρίσει ότι έχουν ως στόχο τη διατήρηση της άγριας ζωής. Κι όμως και σε αυτές τις περιοχές διαπιστώνεται παραβατικότητα, αυθαιρεσίες που υποβαθμίζουν ή και απειλούν την άγρια ζωή.

Η αντιμετώπιση και η πρόληψη του περιβαλλοντικού εγκλήματος – η φύλαξη με την ευρύτερη έννοια των προστατευόμενων περιοχών αποτελεί κομβικό στοιχείο της αποτελεσματικής προστασίας και διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών.

Είναι η δραστηριότητα η οποία παρακολουθεί και εποπτεύει μία περιοχή, ενώ περιλαμβάνει και την ενημέρωση και καθοδήγηση σχετικά με τους κανόνες που ισχύουν (γενικοί ή ειδικοί για την εκάστοτε περιοχή ή ζώνη) και τελικά να επιτηρεί αν οι κανόνες εφαρμόζονται τόσο από μόνιμους χρήστες ή κατοίκους όσο και από επισκέπτες και αν δεν εφαρμόζονται να επιβάλλονται.

Στο σεμινάριο αυτό εστιάζουμε στους φορείς διαχείρισης καθώς αποτελούν εδώ και χρόνια το βασικό σχήμα διοίκησης των προστατευόμενων περιοχών της χώρας, όχι μόνο με τον ν. 4519/2018 αλλά και σε προηγούμενα χρόνια όταν υπήρχαν και άλλες επιλογές διοίκησης των προστατευόμενων περιοχών. Ωστόσο, αναγνωρίζουμε ότι ο ρόλος τους στη φύλαξη, είναι

κυρίως ρόλος επόπτη καθώς αν και μπορούν να καταγράψουν ή και να επισημάνουν κάτι παράνομο δεν έχουν την αρμοδιότητα της επιβολής του νόμου. Ωστόσο, συνεργάζονται και επικουρούν τις διοικητικές και δημόσιες υπηρεσίες (π.χ. επιθεωρητές περιβάλλοντος, εισαγγελικές και δικαστικές αρχές) και τις αρμόδιες αρχές (π.χ. δασική υπηρεσία, λιμενικό σώμα, αστυνομία, πυροσβεστική), που έχουν τη σχετική αρμοδιότητα. Παρατηρούμε, ωστόσο, ότι επιπλέον υπάρχουν και άλλες δομές αλλά και φορείς που λαμβάνουν πρωτοβουλίες προς ενίσχυση της φύλαξης στις προστατευόμενες περιοχές.

Στο σεμινάριο θα έχουμε την ευκαιρία να ακούσουμε από την εμπειρία διαφορετικών φορέων διαχείρισης, καθώς και από άλλες υπηρεσίες και άλλες δομές και φορείς. Η συζήτηση έχει δύο ενότητες. Στην πρώτη θα καταλάβουμε καλύτερα πώς λειτουργούν οι φορείς διαχείρισης και τον βαθμό συνεργασίας με τις αρχές και τις δομές που εκ του νόμου έχουν ρόλο στη φύλαξη, δίνοντας ίσως μεγαλύτερη έμφαση στην επιβολή του νόμου, ενώ στη δεύτερη ενότητα θα εξετάσουμε άλλους είδους συνεργασίας και πρωτοβουλίες που λαμβάνονται, ώστε τελικά να έχουμε μία πληρέστερη εικόνα.

Ιδανικά ο στόχος μετά το τέλος του σεμιναρίου θα ήταν η διαμόρφωση προτάσεων στο θέμα της φύλαξης, αλλά και εξίσου βασικός στόχος είναι η κατανόηση του πλέγματος της φύλαξης και των προβλημάτων που διαπιστώνονται καθώς και η εύρεση λύσεων.

Παρουσιάσεις

Ελένη Μακρυγιάννη – Φορέας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Δέλτα Έβρου και Σαμοθράκης (ΦΔΠΠΔΕΣ)

Ο ΦΔΠΠΔΕΣ εφαρμόζει ένα πρόγραμμα Επόπτευσης – Φύλαξης το οποίο είναι το συνολικό σύστημα παρακολούθησης, καταγραφής κι ελέγχου των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στην περιοχή του Εθνικού Πάρκου Δέλτα Έβρου και περιλαμβάνει όλες τις απαιτούμενες δράσεις από το στάδιο της παρατήρησης στο πεδίο και την ενημέρωση των αρχών ως την ανάλυση των στοιχείων της βάσης δεδομένων για την εξαγωγή συμπερασμάτων.

Οι αρμοδιότητες του ΦΔΠΠΔΕΣ σύμφωνα με τον Ν. 4519/2018:

Η επικουρία των αρμόδιων διοικητικών και δικαστικών αρχών στον έλεγχο της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας,

- Η εισήγηση και αναφορά προς τις αρμόδιες αρχές των πράξεων και παραλείψεων εκείνων που συνιστούν παράβαση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.
- Η γενικότερη συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες και τους οργανισμούς.
- οι ΦΔΠΠ μπορεί να θέτουν στη διάθεση των αρμόδιων αρχών τα αναγκαία μέσα και το προσωπικό που απαιτούνται για την εκτέλεση αποφάσεων με τις οποίες επιβάλλονται κυρώσεις ή άλλα μέτρα προστασίας της περιοχής

Ο ρόλος του ΦΔΠΠΔΕΣ:

- Έχει να κάνει με τη συνεπικουρία και το συντονισμό των αρμόδιων υπηρεσιών όσον αφορά την καλύτερη εφαρμογή των περιβαλλοντικών όρων και κανονισμών.
- Δεν αντικαθιστά αλλά συμπληρώνει το έργο των αρχών για πιο αποτελεσματική φύλαξη.

- Δεν έχει αστυνομικό ή ανακριτικό χαρακτήρα.

Συνεργασία με άλλες υπηρεσίες:

- Για την εφαρμογή του Προγράμματος Επόπτευσης – Φύλαξης υπάρχει στενή συνεργασία του Φορέα Διαχείρισης με τις συναρμόδιες υπηρεσίες.
- Για τον έλεγχο της θήρας: Δασαρχείο Αλεξ/πολης. Κατά την κυνηγετική περίοδο πραγματοποιούνται κοινές περιπολίες
- Για τον έλεγχο της αλιείας: Κεντρικό Λιμεναρχείο Αλεξ/πολης
- Για αναφορά πυρκαγιών: Πυροσβεστική Υπηρεσία Αλεξ/πολης
- Για άλλα θέματα γίνεται επίσης ενημέρωση άλλων υπηρεσιών, όπως η Αστυνομική Διεύθυνση Αλεξ/πολης, το Τμήμα Περιβάλλοντος & Υδροοικονομίας της Π.Ε. Έβρου

Προβλήματα στην εφαρμογή του Προγράμματος Επόπτευσης- Φύλαξης:

- Η έλλειψη ανακριτικών αρμοδιοτήτων των εποπτών των Φορέων Διαχείρισης.
- Οι επόπτες των Φορέων Διαχείρισης είναι αυτοί που έχουν κατά κύριο λόγο έντονη παρουσία στο πεδίο στις ευαίσθητες περιοχές του δικτύου Natura 2000, καθώς ο ρόλος τους επικεντρώνεται στην εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και κυρίως των όρων που αναφέρονται στην προστασία σημαντικών ειδών άγριας ζωής και των βιοτόπων τους (Ν. 3937/2011, Ευρωπαϊκές Οδηγίες 2009/147/ ΕΚ και 92/43/ΕΟΚ).
- Η αδυναμία άμεσης επέμβασης των εποπτών κατά τη διάρκεια άσκησης παράνομων δραστηριοτήτων λόγω έλλειψης αρμοδιοτήτων δημιουργεί ένα χρονικό κενό, από την στιγμή που θα ενημερωθεί η αρμόδια υπηρεσία μέχρι να προσέλθουν οι ανακριτικοί υπάλληλοι, το οποίο είναι κρίσιμο για την εξέλιξη της υπόθεσης και το οποίο έχει συνήθως ως αποτέλεσμα να μην συλλαμβάνονται επ' αυτοφώρω οι δράστες.

Άλλα θεσμικά ζητήματα τα οποία χρειάζεται να επιλυθούν ώστε να υπάρχει αποτελεσματικότερη φύλαξη των προστατευόμενων περιοχών είναι τα εξής:

- Με τον Ν. 4519/2018 περιήλθαν στην αρμοδιότητα των Φορέων Διαχείρισης όλες οι περιοχές Natura της Ελλάδας. Δεν προβλέπεται όμως αντίστοιχη ενίσχυσή τους με επιπλέον προσωπικό ώστε να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στις νέες αυξημένες ανάγκες φύλαξης των εν λόγω περιοχών.
- Στο έργο της προστασίας μιας περιοχής μπορεί να εμπλέκονται πολλές υπηρεσίες, η κάθε μία για διαφορετικό αντικείμενο και να υπάρχει αλληλοεπικάλυψη αρμοδιοτήτων μεταξύ τους. Αυτό δημιουργεί μια σύγχυση σχετικά με το ποιος είναι αρμόδιος για κάθε αυθαιρεσία με αποτέλεσμα σε πολλές περιπτώσεις να μην αναλαμβάνει καμία υπηρεσία την ευθύνη για τον έλεγχο μιας συγκεκριμένης δραστηριότητας (π.χ. παράνομη αλιεία σε γλυκά νερά στο Εθνικό Πάρκο Δέλτα Έβρου).
- Εκκρεμεί η έκδοση Π.Δ. χαρακτηρισμού προστατευόμενων περιοχών όπως προβλέπεται από τον Ν. 1650/1986 και τον Ν. 3937/2011. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην υπάρχει το απαραίτητο θεσμικό πλαίσιο που θα καθορίζει σαφώς και

αναμφισβήτητα τον τρόπο που ασκούνται οι ανθρώπινες δραστηριότητες στις προστατευόμενες περιοχές και θα δίνει τις κατευθύνσεις στις αρμόδιες υπηρεσίες.

Προτάσεις για αποτελεσματικότερη φύλαξη:

- Απόδοση ανακριτικών αρμοδιοτήτων στους επόπτες των Φορέων Διαχείρισης κι ενίσχυση των Φορέων με επιπλέον προσωπικό.
- Καθορισμός αρμοδιοτήτων μεταξύ των εμπλεκόμενων υπηρεσιών.
- Μείωση του αριθμού των υπηρεσιών που εμπλέκονται στον έλεγχο της περιβαλλοντικής νομοθεσίας ώστε να έχουν αρμοδιότητα μόνο αυτές που έχουν την απαραίτητη εξειδίκευση και τα μέσα για αυτό το έργο.
- Άμεση έκδοση των Π.Δ. του Ν. 1650/1986 για τον χαρακτηρισμό των προστατευόμενων περιοχών

Συμπεράσματα:

Τα κυριότερα συμπεράσματα που προκύπτουν από τα γραφήματα που καταγράφουν την ανθρώπινη δραστηριότητα είναι τα εξής:

- Τα κυριότερα περιστατικά αυθαιρεσιών για την περίοδο 2010-18 είχαν να κάνουν με παράνομη αλιεία (κυρίως μεταφορά οστράκων) και πρόκληση πυρκαγιών.
- Τα περιστατικά παράνομης αλιείας και πρόκλησης πυρκαγιών έχουν έντονη αυξητική τάση τα τελευταία χρόνια.
- Τα περιστατικά λαθροθηρίας έχουν πτωτική τάση τα τελευταία τρία χρόνια.

Ευαγγελία Δόντα – Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Οίτης, Κοιλιάδας Σπερχειού και Μαλιακού

Το 2018 οι περιοχές εποπτείας του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Οίτης, Κοιλιάδας Σπερχειού και Μαλιακού Κόλπου, διευρύνθηκαν χωρίς αντίστοιχη αύξηση του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης.

Ο ΦΔ περιλαμβάνει τον Εθνικό Δρυμό Οίτης, οκτώ περιοχές του Δικτύου Natura 2000 και 10 καταφύγια άγριας ζωής. Τα προβλήματα του Φορέα Διαχείρισης με τον ΦΔΠΠΔΕΣ είναι κοινά παρότι είναι δύο διαφορετικές περιοχές.

Σκοπός φύλαξης της περιοχής ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης:

- Η εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου που αφορά στην προστασία της περιοχής ευθύνης του Φ.Δ. (σύμφωνα με το άρθρο 15 του Ν. 2742/1999 (ΦΕΚ 207/Α)).
- Η φύλαξη έχει κυρίως προληπτικό και αποτρεπτικό χαρακτήρα και σε δεύτερο βαθμό κατασταλακτικό.
- Πρόθεση του Φ.Δ. είναι να επιδεικνύει καθημερινά με την παρουσία του προσωπικού στο πεδίο, ότι υπάρχει συστηματική φύλαξη ώστε να αποτρέπονται παράνομες δραστηριότητες στην περιοχή.

Ανθρώπινες δραστηριότητες που έχουν καταγραφεί εντός της περιοχής ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης:

- Υλοτομία και μεταφορά ξυλείας (κυρίως από Απρίλιο έως Οκτώβριο)
- Θήρα ειδών (θηρεύσιμων και μη) (συνήθως κατά την κυνηγητική περίοδο, Αύγουστος έως Φεβρουάριο)
- Εκπαίδευση κυνηγητικών σκύλων (συνήθως εκτός κυνηγητικής περιόδου)
- Βόσκηση (Ιούνιο έως Οκτώβριο)
- Κυκλοφορία και στάθμευση οχημάτων εκτός οδικού δικτύου (κυρίως κατά τη θερινή περίοδο, από Ιούνιο έως Σεπτέμβριο)
- Κατασκήνωση με μικρές εστίες φωτιάς (κυρίως κατά τη θερινή περίοδο, από Ιούνιο έως Σεπτέμβριο)
- Συλλογή αρωματικών φυτών (ρίγανη, τσάι) (κυρίως κατά τη θερινή περίοδο, από Ιούνιο έως Σεπτέμβριο)
- Απόρριψη σκουπιδιών (όλες τις εποχές)

Προβλήματα που αντιμετωπίζει το τμήμα φύλαξη-επόπτευση:

- Έλλειψη ανακριτικών καθηκόντων
- Έλλειψη εγκεκριμένης Ειδική Περιβαλλοντικής Μελέτης και αντίστοιχη Κ.Υ.Α. ή Π.Δ. όπου να γίνεται χαρακτηρισμός των ζωνών προστασίας
- Έλλειψη Διαχειριστικών Σχεδίων
- Περιορισμός στην κατανάλωση καυσίμων
- Έλλειψη κατάλληλου εξοπλισμού (σκάφους)

Τρόποι βέλτιστης αντιμετώπισης συμβάντων

- Στην περίπτωση που εντοπιστεί κάποια παράνομη δραστηριότητα:
 - καταγράφονται όλες οι πληροφορίες που στοιχειοθετούν την παράβαση (φωτογραφικό υλικό, καταγραφή πινακίδας αυτοκινήτου, στοιχεία παραβατών, στίγμα GPS κτλ),
 - πραγματοποιείται άμεση προφορική ενημέρωση των αρμόδιων Υπηρεσιών,
 - συντάσσεται σχετική αναφορά.
- Σε κάθε περίπτωση οι φύλακες θα πρέπει να ενημερώνουν τους παρευρισκόμενους για την ιδιότητα τους και το καθεστώς προστασίας που διέπει την εν λόγω περιοχή.

Στέφανος Καλαμίδας – Λιμεναρχείο Στυλίδας

Το θαλάσσιο οικοσύστημα αποτελεί τον πυλώνα στην οικονομία και κοινωνία.

Στο νησί της Αλοννήσου όπου δραστηριοποιήθηκα επί πολλά χρόνια και σε συνεργασία με τον ΦΔ της περιοχής υπήρχε συνεχής περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση στους κατοίκους και τουρίστες. Παρατηρείται κυρίως οικολογικός και περιπατητικός τουρισμός και όχι μαζικός. Σαν αποτέλεσμα αυτού δεν συναντάται άναρχη δόμηση και η τροφική αλυσίδα είναι σε ισορροπία. Θετική έκβαση είχε παλιότερη συνεργασία του ΦΔ Αλοννήσου με το Λιμεναρχείο και την ΜΟπ για τη φύλαξη της περιοχής.

Ο Μαλιακός κόλπος, υποστηρίζει πολλά σημαντικά (ενδημικά ή και προστατευόμενα) είδη ψαριών. Τα τελευταία χρόνια παρατηρούνται πολλές παράνομες δραστηριότητες-μεγάλο περιβαλλοντικό έγκλημα. Αλιεύονται τεράστιες ποσότητες ψαριών. Μια νέα κατηγορία

παραβατών στην περιοχή του Σπερχειού είναι οι κινέζοι, οι οποίοι συλλέγουν Ολοθούρια, τα επεξεργάζονται σε πρόχειρα εργαστήρια χωρίς προδιαγραφές, δεν υπάρχει τελωνειακός έλεγχος και πωλούνται σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ψίχα καβουριού.

Για την αποφυγή και μείωση της παραβατικότητας η μόνη λύση είναι η εφαρμογή των νόμων και η καταστολή με βάση τις προβλέψεις του ν. 1650/1986. Απαιτείται παραδειγματική τιμωρία. Το μόνο εργαλείο στα χέρια των αρχών όπου φοβίζει τους παραβάτες, όπως π.χ. η κατάσχεση αλιευτικού, αμαύρωση ποινικού μητρώου κλπ. Επίσης θα πρέπει να δημιουργηθεί από πλευράς πολιτείας-κοινή περιπολία με θεσμικά όργανα.

Ευάγγελος Χατζηνίκος – Κυνηγετική Συνομοσπονδία Ελλάδας

Η Θηροφυλακή των Κυνηγετικών Οργανώσεων δημιουργήθηκε:

- Για την αποτελεσματικότερη προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος των ειδών & των ενδιαιτημάτων τους
- Εξαιτίας του ελλιπούς έλεγχου της υπαίθρου
- Εξαιτίας της ελλιπούς εφαρμογής της νομοθεσίας
- Εξαιτίας των περιορισμένων οικονομικών πόρων και προσωπικού της Δασικής Υπηρεσίας
- Για τον έλεγχο της θήρας και τον αειφορικό τρόπο διεξαγωγής της

Είναι επαρκής η κάλυψη από τη Θηροφυλακή της Ελληνικής Επικράτειας. Συνολικά 350 Θηροφύλακες περιπολούν την ελληνική ύπαιθρο 24 ώρες το 24ωρο για 365 ημέρες το χρόνο.

Πρέπει να είναι σαφής διάκριση μεταξύ κυνηγού και λαθροθήρα.

Πληθώρα περιοχών που αποκλείονται στη θήρα:

- Οι προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα καταλαμβάνουν σχεδόν το 30 % της χώρας
- Από τα υψηλότερα ποσοστά στην Ευρώπη
- Στις περισσότερες από τις οποίες υπάρχουν πολυάριθμες απαγορεύσεις θήρας
- Αυτό αυξάνει την προσπάθεια, το έργο και τη σημασία της Θηροφυλακής

Η θηροφυλακή λειτουργεί με 350 θηροφύλακες και κόστος 7.000.000 ευρώ/ τον χρόνο που χρηματοδοτείται από τις άδειες των κυνηγών.

Τα τελευταία χρόνια η παράβαση της λαθροθηρίας εκτός κυνηγετικής περιόδου έχει μειωθεί σημαντικά στην Ελλάδα και εκτιμάται ότι σήμερα είναι μία παράβαση με πολύ μικρή ένταση». Παρατηρείται επίσης μείωση της λαθροθηρίας στις προστατευόμενες περιοχές. Επίσης, τα τελευταία χρόνια η παράβαση της λαθροθηρίας πτηνών σε προστατευόμενες περιοχές έχει μειωθεί σημαντικά στην Ελλάδα και εκτιμάται ότι σήμερα είναι μία παράβαση με μέτρια ένταση.

Παρεμβάσεις

Γεώργιος Καρέτσος - Πρόεδρος Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Πάρνηθας

Το πρόβλημα σχετικά με την τιμωρία των παραβατών συνεχίζει να παραμένει επίκαιρο. Το κρίσιμο στοιχείο για την επιβολή του νόμου είναι η επιβολή του νόμου. Στη Γερμανία, όπου γίνονται αυστηροί έλεγχοι, ο πολίτης έχει διαπαιδαγωγηθεί και ο παραβάτης θα αποφύγει την παράβαση λόγω σιγουριάς επιβολής του προστίμου. Υπάρχουν παρόμοιες εμπειρίες με τους άλλους δύο ΦΔ που μίλησαν. Ο ΦΔ Εθνικού Δρυμού Πάρνηθας έχει άριστες σχέσεις με την Δασική και Πυροσβεστική υπηρεσία. Δεν υπάρχει αντιπαλότητα με αρχές. Όλος ο διαθέσιμος εξοπλισμός του ΦΔ χρησιμοποιείται στην αντιτυρική περίοδο (π.χ. παραχώρηση οχημάτων). Υπάρχει πρόγραμμα εποπτείας με 22 άτομα προσωπικό. Το πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο ΦΔ είναι η έλλειψη εποπτείας σε περιόδους γιορτών. Εκείνες την ημέρες δηλαδή υπάρχει μεγάλη κίνηση, οι παραβάτες πολλοί και το προσωπικό είναι ελάχιστο.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε δόθηκαν διευκρινίσεις για τη λειτουργία της θηροφυλακής καθώς για θέματα που αφορούν φορείς διαχείρισης και την αλληλεπικάλυψη των αρμοδιοτήτων με τις υπηρεσίες και τις αρχές φύλαξης.

Δεύτερη θεματική ενότητα

Στη δεύτερη θεματική ενότητα, η συζήτηση εστιάζει στην παρακολούθηση των προστατευόμενων περιοχών και κυρίως στον αναγκαίο ρόλο της εποπτείας ώστε να υπάρχει έγκαιρος εντοπισμός παραβιάσεων αλλά και για την καταγραφή των περιπτώσεων των περιβαλλοντικών εγκλημάτων ώστε να υπάρχει μία συνολική εικόνα της κάθε περιοχής, για την καλύτερη πρόληψη αλλά και την πιο αποτελεσματική παρέμβαση και αντιμετώπιση τους. Καταγράφουμε την εμπειρία των μη κυβερνητικών οργανώσεων, του έργου LIFE Natura Themis και πάλι των φορέων διαχείρισης.

Παρουσιάσεις

Παναγιώτης Δενδρινός – ΜΟπ/Εταιρεία για τη Μελέτη και Προστασία της Μεσογειακής Φώκιας

Μεγάλη εμπειρία από την περιοχή της Αλοννήσου από την οποία μπορεί να αντλήσουμε κάποια χρήσιμα μηνύματα. Θα πρέπει να υπάρξει σύστημα εποπτείας όπου να γίνεται καταγραφή των στοιχείων των παραβατών, των επισκεπτών και των διαφόρων ειδών παραβάσεων καθώς και καταγραφή αναλυτικών στοιχείων με την πορεία των παραβάσεων. Αυτό θα βοηθήσει στην κατανόηση των αλλαγών που θα πρέπει να γίνουν και στην εξαγωγή συμπερασμάτων πάνω σε αυτό που προστατεύεις. Όλα αυτά για να έχουν αξία θα πρέπει να έχουν συνέχεια στον χρόνο. Έχοντας τηρήσει αυτό το πρόγραμμα εποπτείας και παλιότερα, και όταν υπήρχε μεγάλη συνέχεια στην συλλογή και καταγραφή δεδομένων φάνηκε ότι αυτά τα στοιχεία ήταν πολύτιμα και εκείνη την στιγμή και μετέπειτα στο κομμάτι της βιοποικιλότητας και της τοπικής οικονομίας.

Διευκρινίστηκε επίσης ότι υπάρχουν κάποιες καταγραφές από κοινού με Λιμεναρχείο και αυτό βοήθησε στην μείωση της παράνομης αλιείας και στην αύξηση των θηλαστικών της συγκεκριμένης θαλάσσιας περιοχής.

Ράνια Σπυροπούλου – ΑΡΧΕΛΩΝ

- Κάποια συμπεράσματα λόγω εργασίας πολλών χρόνων στο Υπουργείο και έχοντας την εποπτεία πολλών Φορέων Διαχείρισης: 20 χρόνια με Φορείς Διαχείρισης-δοκιμαστικό μοντέλο-«παρατεταμένη εφηβεία», αλλά ποτέ δεν αξιολογήθηκε και δεν μετατράπηκε στο μοντέλο που χρειάζεται μια προστατευόμενη περιοχή.
- Οι προστατευόμενες περιοχές είναι περιοχές στις οποίες δραστηριοποιούνται οι άνθρωποι έτσι κι αλλιώς αλλά έχουν περισσότερους όρους για τη φύση. Δεν είναι αυτόνομες διοικητικές οντότητες.
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει προσφύγει κατά της Ελλάδας γιατί δεν έχει θεσπίσει τους στόχους διατήρησης για κάθε είδος που προστατεύεται. Σε εθνικό επίπεδο καθορίζεται τι χρειάζεται κάθε περιοχή.
- Οι Φορείς Διαχείρισης πρέπει να συνδεθούν με τις διαχειριστικές δράσεις και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν ανά τομέα. Θα πρέπει να εστιάσουν στη διαχείριση των περιοχών, ειδικά όταν θα έχουν και τα προεδρικά διατάγματα και σχέδια διαχείρισης και να εξεταστεί ποια θα είναι η αλληλεπίδραση με τα εθνικά σχέδια δράσης για τα είδη που επίσης εκπονούνται αυτή τη στιγμή. Τους ΦΔ τους απασχολεί ποιες είναι οι ρυθμίσεις της ΚΑΠ και μέτρα ανά τομέα, π.χ. γεωργία ή τουριστική ανάπτυξη.
- Οι Φορείς Διαχείρισης θα πρέπει να βοηθηθούν από τις υπηρεσίες που κάνουν την επόπτευση και να συνεργαστούν με τους υπεύθυνους των διαχειριστικών μέτρων
- Στόχος είναι να διαχυθεί στις άλλες πολιτικές.
- Όσο και αν οι υπηρεσίες κάνουν την δουλειά τους θα πρέπει να υπάρχει βοήθεια και από τις περιβαλλοντικές οργανώσεις.

Ιόλη Χριστοπούλου – The Green Tank (Συντονίστρια)

Η κα Σπυροπούλου μας θύμισε τον καίριο ρόλο των Φορέων Διαχείρισης στη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών. Σε λίγο καιρό στο 30% της χώρας (ποσοστό το οποίο κατά προσέγγιση καλύπτει το Δίκτυο περιοχών NATURA 2000) θα ισχύουν διαφορετικοί κανόνες απ' ότι έχουμε συνηθίσει τα τελευταία χρόνια. Για την εφαρμογή τους θα απαιτηθεί ένα σωστό σύστημα φύλαξης. Είναι πιθανό, ειδικά αν δεν έχει γίνει σωστή διαβούλευση εκ των προτέρων (εξαρτάται από την προετοιμασία που θα κάνει το ΥΠΕΝ), να υπάρξει μεγάλη αντίδραση (ακόμα και ακραία) από όσους θα επηρεαστούν. Είναι ένα στοίχημα για τα επόμενα χρόνια.

Χρήστος Γεωργιάδης-Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης

Παρουσίαση της εφαρμογής LIFE Natura-app για έξυπνα κινητά.

Μία από τις πιο καινοτόμες δράσεις του προγράμματος LIFE Natura Themis, θεωρείται η δημιουργία εφαρμογής για έξυπνες συσκευές, που σκοπό έχει να δώσει τη δυνατότητα στους κατοίκους και επισκέπτες της Κρήτης, να αναφέρουν άμεσα και ανώνυμα, οποιοδήποτε περιστατικό περιβαλλοντικής υποβάθμισης, αυθαιρεσίας ή εγκλήματος, πέσει στην αντίληψή τους. Υλοποιείται πιλοτικά μόνο στη χωρική επικράτεια του νησιού και διατίθεται στα ελληνικά και αγγλικά. Ο τρόπος λειτουργίας της είναι ο ακόλουθος:

Ο χρήστης, αφού εγκαταστήσει την εφαρμογή μέσω Google Play (για Android) και App store (για iOS) ή σκανάροντας τα αντίστοιχα QR Codes που εμφανίζονται παρακάτω, προχωρεί στην καταγγελία/αναφορά που επιθυμεί πάρα πολύ εύκολα:

- A) Φωτογραφίζει το θέμα του (έως 4 φωτογραφίες).
- B) Γράφει σχετικό σχόλιο ή κείμενο με πιθανές λέξεις κλειδιά που περιγράφουν περιληπτικά την παράβαση (π.χ. απόρριψη μπαζών, υποβάθμιση αιγιαλού, θανάτωση άγριου ζώου, παράνομη θήρα κ.λπ.) ή οτιδήποτε άλλο θεωρεί απαραίτητο.
- Γ) Αποστέλλει το μήνυμά του αυτόματα.
- Δ) Όταν δεν υπάρχει πρόσβαση στο διαδίκτυο, η εφαρμογή αποθηκεύει την καταγγελία στο κινητό ή στη συσκευή και η αποστολή ολοκληρώνεται αυτόματα όταν υπάρχει σύνδεση στο δίκτυο.
- Ε) Η γεωαναφορά του σημείου παράβασης γίνεται αυτόματα από το σύστημα.
- Στ) Εφόσον ο χρήστης το επιθυμεί, μπορεί να αποστείλει και τα στοιχεία επικοινωνίας του για περαιτέρω συνεννοήσεις με τους διαχειριστές της εφαρμογής.

Τη συνέχεια αναλαμβάνουν οι διαχειριστές της εφαρμογής, οι οποίοι αφού παραλάβουν το σχετικό μήνυμα/καταγγελία/αναφορά, επεξεργάζονται την ορθότητα και πιστότητά του, γεωαναφέρουν το περιστατικό ενημερώνοντας τον γεωπληροφορικό χάρτη που βρίσκεται διαθέσιμος στην ιστοσελίδα της εφαρμογής <http://app-naturathemis.gr/el>, κωδικοποιούν την αναφορά στην αντίστοιχη κατηγορία περιβαλλοντικού εγκλήματος, αναζητούν την/τις αρμόδια/αρμόδιες υπηρεσίες, προωθούν αναλόγως την καταγγελία και ακολούθως παρακολουθούν την πορεία και εξέλιξη της υπόθεσης, ενημερώνοντας τον ενδιαφερόμενο χρήστη.

Πόπη Μπαξεβάνη – Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης

Η Κρητική Ομάδα Σκύλων Ανίχνευσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων, ξεκίνησε τη δράση της τον Αύγουστο του 2016.

ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ μέχρι σήμερα:

- Οι αρμόδιες υπηρεσίες δεν στήριξαν όσο έπρεπε την ΚΟΣ.
- Σχεδόν σε καμία περιπολία δεν συνόδευσαν το κλιμάκιο.
- Η συνεργασία μαζί τους δεν ήταν πάντα εύκολη.
- Δεν έχουμε καμία ενημέρωση για την εξέλιξη των καταγγελιών.
- Αν και ζητείται να μας κοινοποιούνται τουλάχιστον οι αριθμοί πρωτοκόλλου των μηνύσεων, μέχρι στιγμής έχουμε πάρει ελάχιστες με παρέμβαση της ΑΚΟΚΔ στην Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Κρήτης.
- Ελάχιστες τοξικολογικές σε δδ έχουν γίνει.
- Όσα στάλθηκαν από ΠΚ-ΜΦΙΚ μέσω Κτηνιατρικής Υπηρεσίας έτυχαν εξέτασης.
- Τα δείγματα από τα Δασονομεία/Δασείς Δασών δεν ξέρουμε που βρίσκονται.
- Τα δείγματα από τα Αστυνομικά Τμήμα αρχικά στέλνονταν στην Παθολογοανατομική του ΠΑΓΝΗ. Άγνωστα τα αποτελέσματα.
- Τα δείγματα των νεκρών ζώων που έχουν ληφθεί είναι μηδενικά, λόγω της απουσίας κτηνιάτρων από τις περιπολίες και της κακής κατάστασης των πτωμάτων.
- Τα δεδομένα που συλλέγονται από τους χειριστές δεν είναι επαρκή λόγω φόρτου εργασίας την ώρα της περιπολίας και δεν αποτυπώνουν ικανοποιητικά τη δουλειά που γίνεται.
- Οι πολίτες που κάνουν τις αναφορές, τις περισσότερες φορές δεν αναλαμβάνουν την ευθύνη που τους αναλογεί. Ούτε καν μήνυση κατ' αγνώστων ακόμα κι αν το νεκρό ζώο είναι δικό τους! Το κάνουν οι θηροφύλακες αντ' αυτών!

- Οι συλλήψεις είναι ελάχιστες και μόνο μετά από συντονισμένες επιχειρήσεις ΚΟΣ/ΑΚΟΚΔ/Αστυνομίας τον τελευταίο χρόνο.

Το φαινόμενο καταγράφεται πιο συστηματικά από το 2000. Το 2012 δημιουργείται η Ομάδα Εργασίας Ενάντια στα Δηλητήρια, η οποία αποτελείται από στελέχη περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και του ΠΚ-ΜΦΙΚ, στο πλαίσιο προγραμμάτων που υλοποιούν για την αντιμετώπιση του φαινομένου.

Από το 2012 έως σήμερα η Ομάδα Εργασίας Ενάντια στα Δηλητήρια:

- Τηρεί βάση δεδομένων με όλα τα περιστατικά δηλητηριάσεων που καταγράφονται στην επικράτεια της χώρας.
- Εκδίδει τακτικά αναφορά για την κατάσταση της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων.
- Παρουσιάζει τα αποτελέσματα της καταγραφής σε εθνικά και διεθνή συνέδρια, ημερίδες, στρογγυλά τραπέζια αλλά και στην Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος της Βουλής των Ελλήνων (2017).
- Οργανώνει ή συμμετέχει σε συναντήσεις με τις αρμόδιες για το θέμα υπηρεσίες: Υπουργείο Περιβάλλοντος, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ΕΛΓΑ, Συνήγορο του Πολίτη κ.ά.
- Συνεργάστηκε με τη Δ/ση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής, Δ/ση Υγείας Ζώων του ΥΠΑΑΤ για την έκδοση των εγκυκλίων: «Διαχείριση Ευρεθέντων δηλητηριασμένων δολωμάτων με γεωργικά φάρμακα» και «Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων» πλαίσιο του LIFE+ «Καινοτόμες Δράσεις για την Αντιμετώπιση της Παράνομης Χρήσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων σε Μεσογειακές Πιλοτικές Περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (LIFE09 NAT/ES/000533).
- Παρεμβαίνει πολιτικά, καταθέτοντας προτάσεις όπως το προσχέδιο για την «Εθνική Στρατηγική για την καταπολέμηση της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων στην Ελλάδα» και την έκθεση για την «Πρώθηση θεσμικών αλλαγών για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων» (Δεκέμβριος 2016).

Στη βάση δεδομένων καταγράφονται:

- Περιστατικά στα οποία θύματα είναι κυρίως είδη της άγριας πανίδας ή σε περιοχές με υψηλό δείκτη επικινδυνότητας για απώλειες ειδών της άγριας πανίδας.
- Περιστατικά που εγγράφονται στο μητρώο των Κέντρων Περίθαλψης και τους Σταθμούς Α' Βοηθειών της χώρας.
- Περιστατικά εισαγωγής στο σταθμό Α' Βοηθειών του Πανεπιστημίου Κρήτης-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης.
- Περιστατικά στα οποία επιλήφθηκαν οι 5 Ομάδες Σκύλων Ανίχνευσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων που επιχειρούν στη χώρα (Δαδιά, Πρέσπες, Μετέωρα από 1 και Κρήτη 2).
- Περιστατικά που γνωστοποιούνται στις συνεργαζόμενες ΜΚΟ από πολίτες
- Περιστατικά από συνεργαζόμενες υπηρεσίες/φορείς (Δασαρχεία, Θηροφυλακή, Κυνηγετικούς Συλλόγους, Φορείς Διαχείρισης)

Γεώργιος Λυριντζής – Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Σχινιά – Μαραθώνα

Υπάρχει αρκετά καλή υποδομή και εξοπλισμός. Για παράδειγμα χρησιμοποιείται από το προσωπικό drone για την φύλαξη. Βέβαια το προσωπικό του ΦΔ είναι ελάχιστο. Το πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο ΦΔ είναι ότι στο Εθνικό Πάρκο Σχινιά-Μαραθώνα έρχονται 8.000-10.000 επισκέπτες κάθε Σαββατοκύριακο και είναι αδύνατη η σωστή φύλαξή του. Λόγω αυτού τα απορρίμματα αποτελούν μεγάλο πρόβλημα και όχι μόνο στην περιοχή του Σχινιά. Επίσης λόγω του της μεγάλης έκτασης που καταλαμβάνει ο ΦΔ και τα καύσιμα των αυτοκινήτων δρουν ως ανασταλτικός παράγοντας στην φύλαξη και εποπτεία των περιοχών. Παρατηρείται καταστροφή φυσικού περιβάλλοντος και εδάφους από μηχανήματα βαρέου τύπου στους αρχαιολογικούς χώρους.

Νίκος Πέτρου- Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης

Θα πρέπει να υπάρξει ένας ενιαίος τρόπος καταγραφής δεδομένων για ομοιομορφία στοιχείων, όπου θα γίνεται βέβαια συστηματική καταγραφή.

Σύνοψη-Συμπεράσματα

Ιόλη Χριστοπούλου - The Green Tank

Στο σημερινό σεμινάριο έγινε κατάθεση εμπειρίας από 4 Φορείς Διαχείρισης για το πώς αντιμετωπίζουν το περιβαλλοντικό έγκλημα. Ακούσαμε επίσης πώς συνεργάζονται με άλλες αρχές όπως είναι το λιμενικό σώμα αλλά και την εμπειρία από τη θηροφυλακή όπως και πώς διαφορετικές πρωτοβουλίες κυρίως από μη κυβερνητικούς φορείς και οργανώσεις ενισχύουν τη φύλαξη των προστατευόμενων περιοχών. Διαπιστώσαμε ότι υπάρχουν ομοιότητες σε προβλήματα (π.χ. απέκτησαν ξαφνικά μεγαλύτερες εκτάσεις φύλαξης, ελλείψεις, κοκ). Την ίδια στιγμή αναδείχθηκε ο ρόλος των φορέων διαχείρισης στη φύλαξη – επόπτευση καθώς έχουν σταθερή και συνεχόμενη παρουσία, υλοποιούν σχέδιο φύλαξης, κι έχουν γνώση της περιοχής τους. Από το σεμινάριο καταλάβαμε καλύτερα τη σημερινή κατάσταση και αν και διατυπώθηκαν για τη βελτίωση της στο μέλλον. Ωστόσο, δεν είχαμε την ευκαιρία να τις επεξεργαστούμε περισσότερο ώστε να καταλήξουμε σε μία δέσμη προτάσεων. Ήταν μία καλή αρχή που μπορούμε να εξετάσουμε τρόπους, εντός και εκτός του έργου LIFE Natura Themis, ώστε να συνεχίσουμε τη συζήτηση και να υπάρξει συνέχεια.